

MAVZU : IRSIY KASALLIKLARI**Shahrisabz Davlat Pedagogika instituti****(Sirtqi) Biologiya yo'nalishi 402- guruh talabalari****Ishni bajaradilar:****Sobirova Sevinch****Nuraliyeva Hilola****Fan o'qituvchisi: Abdunazarova Zulayho****Kirish**

Irsiy kasalliklar — organizmda genetik axborotdagi o'zgarishlar natijasida kelib chiqadigan kasalliklardir. Bu o'zgarishlar genlarda, xromosomalarda yoki DNK tuzilishida sodir bo'ladi va avloddan-avlodga o'tadi. Zamonaviy genetika fanining yutuqlari ushbu kasalliklarning kelib chiqish sabablarini aniqlash, ularni erta tashxislash va oldini olish imkonini bermoqda.

Asosiy qism**1. Irsiy kasalliklarning sabablari****Gen mutatsiyalari (DNK tuzilishidagi o'zgarishlar)****Xromosoma soni yoki tuzilishidagi buzilishlar**

Atrof-muhit omillarining genetik tuzilishga ta'siri

Nasldan-naslga o'tuvchi genetik nuqsonlar

2. Irsiy kasalliklarning turlari

1. Monogen kasalliklar – bitta genning mutatsiyasi tufayli paydo bo'ladi.

Masalan: gemofiliya, fenilketonuriya, albinizm.

2. Poligen (ko'p genli) kasalliklar – bir nechta genlar o'zgarishi natijasida rivojlanadi.

Masalan: qandli diabet, yurak-qon tomir kasalliklari, gipertoniya.

3. Xromosom kasalliklari – xromosomalar soni yoki tuzilishidagi buzilishlar bilan bog'liq.

Masalan: Daun sindromi, Turner sindromi, Klaynfelter sindromi.

3. Tashxislash usullari

Genetik testlar (DNK tahlili)

Prenatal (tug'ilmasdan oldin) diagnostika

Ultrasonografiya va kariotip tahlili

Biokimyoviy skrining

4. Oldini olish choralari

Nikohdan oldingi tibbiy ko'rik

Genetik maslahat olish

Sog'lom turmush tarzini olib borish

Radiatsiya va toksik moddalardan himoyalanih

Sun'iy urug'lantirishda genetik nazorat

Xulosa

rsiy kasalliklar inson sog'lig'iga jiddiy ta'sir ko'rsatadigan muhim muammolardan biridir. Genetik tadqiqotlar, erta tashxis va profilaktik chora-tadbirlar yordamida ularning tarqalishini kamaytirish mumkin. Sog'lom avlodni shakllantirishda har bir oilaning genetik sog'lomligi muhim o'rin tutadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. G'.Yo. Jo'raev, Umumiy genetika asoslari, Toshkent, 2021.
 2. N. Raxmatov, Tibbiy genetika, Toshkent, 2019.
- . Internet manbalari: WHO.int, PubMed.gov